

Den ”sunda” antiklerikalismen

Ett samtal med Monsignore Fernando Ocáriz, Opus Deis generalvikarie, om de kristnas förhållande till politiken enligt den salige Escrivá de Balaguer.

2002-06-06

”Heligheten är inte de privilegierades sak (...) Herren har kallat oss för att påminna alla om att vi kan vara heliga i alla situationer och omständigheter, mitt i våra ädla timliga intressen. Heligheten är möjlig”. Citatet är från ett brev

daterat den 24 mars 1930 av den salige Escrivá de Balaguer. Den 9 januari firades hundraårsminnet av hans födelse. Opus Dei, idag en prelatur, mindes honom med en internationell kongress i Rom kring temat "Vardagslivets storhet" som inleds med en föreläsning av dess nuvarande Prelat, biskop Javier Echevarría. Under kongressen fick 1200 deltagare från 57 länder fundera kring frågor om bland annat familj, utveckling, utbildning och social integration, i ljuset av grundarens budskap. Ett viktigt inslag i firandet var den högtidliga Mässan onsdagen den 9 januari i San Eugenio-kyrkan, under ledning av kardinal Camillo Ruini och med musik av Pablo Colino. Kvällen därpå fick kongressdeltagarna njuta av en konsert av samma mästare tillsammans med Roms Akademin kör, kören "Capella Giulia" och orkestern "Gli amici dell'armonia". Konserten innehöll julvisor, klassiska

körstycken och andra låtar som Escrivá tyckte om, som t.ex. ”Skördarens visa”, Verdis ”O Signore, dal tetto natio” eller San Remo festivalens vinnare ”Aprite le finestre al nuovo sole”.

Den sociala dimensionen hade en framträdande roll i firandet. Inkomsterna från konserten var avsedda till förmån för ”Centre hospitalier Monkole” i Kinshasa. Vid en presskonferens presenterades också flera initiativ inom sjukvård och utbildning i Kongo, Nigeria, Peru, Colombia, Venezuela, Polen, Spanien, Uruguay och Mexiko.

Största intryck bland föreläsningarna i kongressen gjorde på oss den av Opus Deis generalvikarie, den 58-årige monsignoren Fernando Ocáriz, på grund av dess djup. Vid en intervju med honom i det påvliga Universitetet av det Heliga Korset

bad vi honom att precisera närmare vissa påståenden av den salige om förhållandet mellan Opus Dei, Kyrkan och politiken. Kort sagt, vi ville veta vad Escrivá de Balaguers ”sunda antiklerikalism” egentligen innebär.

I föreläsningen har Ni pratat om den salige Escrivás tankar kring en central aspekt i det kristna lekfolkets liv, nämligen de kristnas förhållande till det civila samhället. I sin berömda predikan ”Att älska världen lidelsefullt” talade den salige för behovet av en ”lekmannamentalitet” även i politiska frågor. Vad betyder detta rent konkret?

Det betyder, enligt min uppfattning, att man har förstått på djupet konsekvenserna av det kristna lekfolkets kallelse. Andra Vatikankonciliet förkunnade att lekfolkets uppdrag är att ”söka Guds

rike i de timliga angelägenheterna, genom att ordna dessa enligt Gud". Den kristne handlar därför inom politiken utifrån sitt ansvar som medborgare och sitt uppdrag som kristen. Den lekmanamentalitet som den salige Josemaría förkunnade tar avstånd från både sekularism och klerikalism, eftersom den betonar vikten av såväl yrkesskicklighet som kristen anda när man handhas med timliga frågor, såväl yrkesmässiga som sociala eller politiska. De bör tas om hand enligt Gud och som en tjänst till nästan.

Enligt den salige Escrivá har lekmanamentaliteten en konsekvens på det politiska planet, nämligen att de kristna skall vara "så pass hederliga att de axlar sitt eget ansvar". Vad innebär detta i praktiken?

Det innebär att man inte gör andra eller Kyrkan ansvariga för

konsekvenserna av de egna handlingsbesluten. Jag skulle tilläga att det också betyder att man inte är rädd, (eller, om man är det, att man överkommer sin rädsla) för att ge ett tydligt personligt vittnesbörd om sanningen och rättvisan, även i de miljöer där ett sådant beteende kan kännas främmande eller t.o.m. innebära att man sätter sin yrkes- eller politiska bana på spel. Katolikerna bör alltid främja samförstånd, sans och öppenhet vid diskussionerna kring de egna åsikterna, dock inte på bekostnad av att göra det kristna livet till ett strikt privat angelägenhet, för då äventyrar man samhällets timliga allmänna bästa.

En annan konsekvens av detta var enligt den salige Escrivá att de kristna skulle vara "så pass katolska att de inte utnyttjar Kyrkan för personliga timliga ändamål". Vad innebär detta? Tar

man kanske avstånd från de partier som är uttryckligen katolska?

”Att inte utnyttja Kyrkan” betyder inte att man principiellt är emot lämpligheten av partier som är uttryckligen katolska. Det syftar däremot på att påminna politiskt aktiva katoliker och även icke-katoliker om att de inte får inblanda Kyrkan i försvaret av partipolitiska mål. Med andra ord, man ska respektera Kyrkans frihet i uppfyllandet av dess uppdrag och samtidigt försvara de timliga verkligheternas rättmättiga självständighet. Det är lekfolkets sak att helga dessa frågor utan att utnyttja Kyrkan. Från Kyrkan kan de förvänta sig ingenting mera —och ingenting mindre— än Guds Ord och Sakramenten. Detta handlingssätt innebär också att man vill försvara de kristnas personliga frihet i alla de områden som Herren har lämnat åt

människornas fria omdöme. I detta sammanhang var den salige Josemarías förkunnelse tydlig och djärv: han förkunnade alltid att ingen får göra tron till en timlig ideologi, att ingen får göra anspråk på att ha makt att avvisa dem som tänker annorlunda i frågor som till sin natur kan lösas på olika sätt inom ramen för Kristi lära.

Spiritualism, materialism och klerikalism utgör hinder för en äkta lekmannamentalitet. I er föreläsning har Ni pratat om den ”sunda antiklerikalism” som den salige förkunnade. På vilket sätt kan en ”sund antiklerikalism” tillämpas i praktiken?

Till skillnad från den ”osunda” antiklerikalismen har den ”sunda” antiklerikalismen sin grund i kärleken till Kyrkan i allmänhet och till prästadömet i synnerhet samt i en djup förståelse av lekmännens roll i

Kyrkan. Denna ”sunda” antiklerikalismen har många praktiska konsekvenser. Alla motverkar klerikalismen på olika sätt. Ett väsentlig drag är enligt min uppfattning avståndstagandet från allt det som i lekmännens eller i prästernas verksamhet utgör ett missbruk av ett andligt uppdrag för att tjäna ett timligt ändamål.

Kan Ni vara mer konkret, Mons. Ocariz?

Ja, t.ex. att lekmännen får aldrig stödja sig på Kyrkans herdar eller på sin egen medlemskap i Kyrkan för att få oförtjänta yrkesmässiga fördelar. På samma sätt har prästerna ingen rätt att inskränka lekfolkets uppdrag till att endast vara medverkande i kyrkliga aktiviteter. Lekmännens medverkan i prästerliga uppgifter är inom vissa gränser möjlig och ibland mycket lämplig. Men det är uppenbart, enligt den salige

Josemarías förkunnelse – som Andra Vatikankonciliet fastställde –, att det är inte lekmännens särskilda uppdrag att medverka i prästernas egna uppdrag, utan istället att agera fritt och ansvarsfullt i de timliga strukturerna och genomsyra dem med surdegen av Kristi budskap. Detta betyder dock inte att prästernas och lekmännens uppdrag ska vara skilda från varandra, och ännu mindre stå i en motsatsrelation.

Skulle den salige Escrivá betrakta Kyrkans hierarkins beteende som klerikalt, när biskoparna ger anvisningar till kristna som står inför viktiga politiska beslut i moraliska eller sociala frågor?

Nej, självklart inte. Lärrouppdraget är en självklart beståndsdel av biskoparnas uppdrag. De bör förkunna Evangeliet med alla dess etiska och sociala konsekvenser. I

vanliga fall handlar deras förkunnelse dessutom om principiella frågor och de viktigaste praktiska konsekvenserna därav. För att nämna ett exempel: det vore löjligt att tala om "klerikalism" i samband med Påvens tal från den 28 januari, då Johannes Paulus II förkunnade att den civila lagstiftningen bör alltid värna om det outlöstliga äktenskapet. Å andra sidan, i utomordentliga fall kan biskoparna ibland ha en plikt att be katolikerna att ställa sig bakom ett specifikt politiskt handlingsprogram: vanligtvis behövs inte en sådan enhet men ibland kan den vara nödvändig för Kyrkans frihets skull, när en totalitär ideologi hotar den. När ett lands biskopar beslutar att agera på detta sätt är detta inte ett uttryck för klerikalism utan en konsekvent följd av biskoparnas andliga uppdrag.

Kan Opus Dei betraktas som en äkta katolskt parti, även om det inte är formellt etablerat som sådant?

Nej, på inget sätt. Varje kristtroende i Prelaturen bildar sina egna personliga övertygelser vad gäller politik, vetenskap, kultur eller konst lika fritt som alla andra katolska medborgare: dvs., inom ramen för katolsk tro och etik. Den salige Josemaría påstod att han skulle ha varit den första att lämna Opus Dei om denna hade gett direktiv till sina medlemmar om att de skulle ansluta sig till en viss politisk åskådning. Till och med i de teologiska frågor som står öppna för olika åsikter förbjöd den salige Josemaría uttryckligen att Opus Dei skulle utveckla en egen lära. Beträffande politisk tillhörighet finns det stora skillnader mellan medlemmarnas åskådningar, inte bara teoretiskt sett utan även i praktiken.

Kan Ni ge oss något konkret exempel?

Till exempel, i USA finns det medlemmar i Opus Dei som är anhängare av demokraterna och andra av republikanerna. Likadant är det i Storbritannien, där några är för de konservativa och andra för Labour. I 1950- och 1960-talets Spanien fanns det medlemmar som, på samma sätt som andra katoliker, medverkade med Francos regim och samtidigt andra som blev tvungna att gå i exil till följd av sin politisk verksamhet inom oppositionen. Gemensamt för dem alla, liksom för andra goda kristna, var och är engagemanget för att troget tjäna samhället genom att arbeta med dessa frågor med yrkeskompetens och framför allt, i Evangeliets ljus.

Giuseppe Rusconi // Revista Il Consulente RE (Milano)

.....

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://opusdei.org/sv-se/article/
den-sunda-antiklerikalismen/](https://opusdei.org/sv-se/article/den-sunda-antiklerikalismen/)
(2026-03-01)